

Haití confia en els Amics de Bill Clinton

Bill Clinton, ex-president dels EUA i actual enviat especial de l'ONU a Haití, ha portat els seus Amics de Bill a Haití per tal de fomentar la inversió al país, que encara es ressent de les conseqüències del terratrèmol de fa dos anys. La seva influència és molt potent, i fins als nivells més elevats: el primer ministre del país havia estat un dels seus assessors.

Al primer ministre li interessa semblar tot un estadista. Vol fer bona fila, perquè és ell qui representa el seu país, Haití, que ben aviat acollirà un nou hotel: un complex turístic de 173 habitacions de la cadena Marriott. Garry Conille s'allisa la corbata una vegada i una altra i comprova el text del seu discurs. L'objectiu és causar bona impressió a la sala de conferències on s'anuncien els plans de construcció.

A la vora hi té Bill Clinton, que va vestit amb un polo groc i pantalons beix. Sembla que l'ex-president vingui directament del camp de golf. Va ser Clinton que va engegar el projecte, quan va reunir Marriott i la inversionista Digicel –una empresa de telecomunicacions–, amb la intenció d'enviar un missatge ben clar: Haití avança cap a un futur millor.

L'esdeveniment el va inaugurar el president de la cadena hotelera, Arne Sorenson, un dels Amics de Bill. Com a primer ponent, Sorenson parla amb entusiasme dels més de 170 llocs de feina que es crearan per als haitians. A continuació Denis O'Brien, el propietari de Digicel, afegeix, com adreçant-se a criatures: “En Bob el Manetes visita Haití.”

Conille sembla irritat i s'allisa la corbata per enèsima vegada; per uns instants no sap com ha de reaccionar. Però després veu Bill Clinton, que riu i li posa una mà amiga a l'espatlla, com si Conille fos encara el seu assistent en

el paper d'enviat especial de les Nacions Unides a Haití. Ara, l'ex-cap de Conille s'hi refereix emfàticament com a “senyor primer ministre”.

Quan Bill Clinton s'acosta al micròfon, anuncia que l'hotel ajudarà el primer ministre a fer la seva feina. I Conille assenteix amb el cap com si volgués subratllar cada paraula, com si ningú, ni tan sols ell, no ho hagués pogut expressar millor.

La benedicció de Clinton. Som a final de novembre del 2011, i Bill Clinton passa dos dies a Haití: anuncia la construcció de l'hotel Marriott, inaugura una conferència d'inversors internacionals i lloa un acord de col·laboració que servirà per a ensenyar mètodes colombians de conreu del cafè als productors haitians. Per a ell, és alhora un viatge típic i una mostra del poder que ara exerceix a la regió.

Ja han passat dos anys des que visità per primera vegada les víctimes del terratrèmol d'Haití: hi va arribar el 12 de gener del 2010, el sisè dia després del terratrèmol que va convertir aquesta zona de l'illa en un infern, una pila de cossos morts i 19 milions de metres cúbics de runa. Poc després va anunciar que estava preparat per a passar tres anys dedicant la seva vida a la reconstrucció d'Haití.

Ara, les paraules i les prediccions de Clinton són més influents que no els anuncis oficials del govern haitià.

“Bill Clinton és el defensor més poderós que mai tindrà Haití”, va dir l'any passat a la revista *Rolling Stone* Johnny Celestin, un inversor haitiano-americà. Poques decisions s'hi prenen sense la benedicció de Clinton. A més del govern oficial, el país fa temps que té un govern Clinton: una xarxa d'organitzacions i comissions que funcionen sota els auspicis de l'ex-president. La revista *Esquire* l'anomena “president d'una nació sense líder”, mentre que el diari *The Miami Herald* l'ha rebatejat com a “tsar dels esforços de reconstrucció”.

Bill Clinton, l'eterna estrella, torna de nou. Aquesta vegada, però, no pas com a polític, sinó com l'home més influent a Haití, amb un bon grapat de títols oficials. Ell és la cara visible de totes les organitzacions d'ajuda humanitària, dels milers de voluntaris que surten als carrers de Port-au-Prince a repartir aliments, llanternes, tampons i sabó.

Un estol d'esperances frustrades. Ara fa dos anys, va ser un més de tots aquells que van visitar Haití després del terratrèmol. George Bush hi va anar, com Michelle Obama, Nicolas Sarkozy, l'ex-governadora d'Alaska Sarah Palin i el secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon. Tots van visitar Haití i després van desaparèixer de nou. Ells simbolitzen les esperances frustrades de la nació, on només un petit percentatge dels gairebé 15.000 milions donats per la resta del món s'ha esmerçat en la reconstrucció. Més de 600.000 haitians viuen encara en tendes de campanya.

L'estat d'emergència s'ha convertit en l'estat normal de les coses. El país ha après a acceptar el seu destí. El palau presidencial encara és mig esfondrat als Champs de Mars, tal com va quedar després d'aquell terratrèmol devastador. Les males herbes hi creixen arreu.

L'aeroport té una teulada nova. De manera que els passatgers que hi arriben ja no han de caminar fins al taxi sota el sol abrasador. La xarxa de telefonia mòbil també va la mar de bé.

ONU
L'ex-president dels EUA Bill Clinton és la cara visible de totes les organitzacions d'ajuda humanitària que treballen a Haití.

Fins i tot hi ha una xarxa 3G per als usuaris de telèfons intel·ligents. Però de què li serveix a l'haitià mitjà, tot això? El subministrament d'aigua encara és catastròfic. Les organitzacions d'ajuda humanitària alerten a tot arreu dels perills del còlera; han penjat cartells a la runa amb consells per a prevenir aquesta malaltia mortal.

“La primera nació sense fils del món”. I al bell mig de l'aparent caos infinit, Clinton organitza una conferència d'inversors a l'Hotel Karibe. L'hotel és en un altre món, a només un carrer i una tanca de protecció de la brutícia, la ferum i el caos. Té cambres amb aire condicionat, pistes de tennis i serveix còctels americans. És el món que Clinton fa servir per a repartir esperança.

L'himne nacional d'Haití comença a sonar quan puja a l'estrada. El president haitià, Michel Martelly, ex-comediant i ex-cantant, també hi és present. Però avui els convidats més importants són els inversors, uns 900 representants de bancs, corporacions i organitzacions de tot el món. Ells són l'esperança d'Haití i, per a Clinton, com més n'hi hagi, més gran és l'èxit... El seu èxit.

“Quan vaig acceptar de fer de coordinador de les Nacions Unides a Haití sabia per què em demanaven que ho fes”, diu Clinton, que ara llueix un vestit fosc de bona confecció per a no desentonar amb els vestits formals dels seus convidats. “Em van demanar que ho fes perquè puc empènyer la gent a venir a invertir a Haití. Van pensar que podria fer que els inversors se sentissin culpables i donessin els diners que han promès que donaran. I ja està, bufar i fer ampolles.”

Clinton sap captivar la gent. Dedica molt de temps als inversors, de manera que fa que tinguin la impressió que són molt especials, que només ells entenen què passa a Haití. I aleshores els parla de la seva visió del país: Haití, finalment, hauria de ser capaç de produir la pròpia energia i de continuar avançant en l'era de l'alta tecnologia. Podria convertir-se en “la primera nació sense fils del món”.

Clinton és un salvador implacable, que torna a Haití una vegada i una altra com a enviat especial de l'ONU, com a president adjunt de la Comissió Interina per a la Reconstrucció d'Haití (CIRH),

com a cap de la Iniciativa Global Clinton i la Fundació Clinton, com a president adjunt del Fons Clinton-Bush per a Haití i com a marit de la secretària d'Estat dels EUA, Hillary Clinton, que va declarar que Haití era “prioritat màxima” fins i tot abans del sisme. Amb tots aquests càrrecs, Clinton s'ha convertit en l'última esperança d'Haití.

Suport a Conille. Per a acabar-ho d'adobar, el nou primer ministre d'Haití és Garry Conille, ex-cap de gabinet de Clinton, l'home que li escrivia els discursos i li feia les traduccions del francès. L'elecció de Conille va ser la demostració més impressionant de la influència de Clinton sobre la nació caribenca.

El president Martelly havia proposat dos candidats per al càrrec de primer ministre, però el Parlament d'Haití els va rebutjar tots dos. Després, quan l'afer ja amenaçava de convertir-se en ridícul, Martelly va proposar el confident de Clinton, Conille, de 45 anys, i els representants electes finalment van acceptar el candidat.

El govern haitià és sospitós de corrupció i sembla incapaç de tenir cura

Clinton diu que se sent en deute amb Haití, perquè durant el seu mandat va voler ajudar els productors d'aliments dels EUA i, de retruc, va enfonsar els haitians.

dels seus ciutadans. Segons un membre del personal de la CIRH, l'actitud general és la de "truca als teus amics de Washington i fes que ens enviïn un altre xec". Com a resultat d'això, la majoria dels fons d'ajuda esquiven el govern i van a parar directament a les organitzacions no governamentals. Aquesta és una altra de les raons per les quals Clinton és tan poderós: converteix els parlamentaris en titelles.

Clinton no nega la seva influència. "Intento que les meves paraules no s'avancin als meus actes a Haití", va dir a la revista *Esquire* passats uns quants mesos del terratrèmol, "que sempre és un gran problema en tots els llocs pobres de la terra, especialment on hi ha una gran cultura tan alegre com aquí, on la gent és efusiva: els encanta parlar, els encanta cantar... Cada dia quan em llevo sento mal de cor perquè no fem més".

El suport dels Amics de Bill. És per això que Clinton obre les portes als inversors que es comprometen a crear feina a Haití. El control és l'únic problema, i un dels primers projectes patrocinats per la Fundació Clinton va anar envoltat de molta controvèrsia. El projecte implicava el repartiment de refugis –en teoria, a prova d'huracans– a la ciutat costanera de Léogâne, que s'havien de fer servir com a aules d'escola.

El proveïdor triat va ser Clayton Homes, una empresa de l'imperi del

multimilionari Warren Buffett, amic de Clinton i donant fidel. No obstant això, ben aviat va resultar que els contenidors prefabricats que s'havien subministrat no eren ni a prova d'huracans ni adequats per al clima haitià. Un d'aquests contenidors, fins i tot era contaminat de formaldehid. Els mestres es queixaven de la calor infernal, i ara la majoria d'aules ja no es fan servir. Clinton va fer servir la seva posició per a assegurar els negocis lucratius dels seus amics?

No és la primera vegada que s'ha criticat Clinton per haver ajudat un amic amb mitjans qüestionables. Fa sis anys va acompanyar Frank Giustra, magnat de mines canadenc, al Kazakhstan, per a reunir-se amb el president Nursultan Nazarbaiev. Giustra volia aconseguir drets d'extracció d'urani. El president del Kazakhstan va oferir un gran banquet durant el qual, segons el *New York Times*, Clinton va oferir a Nazarbaiev d'ajudar-lo a col·locar un compatriota seu com a secretari general de l'Organització per la Seguretat i la Cooperació a Europa. L'endemà passat, Giustra va signar els contractes. Uns quants mesos més tard va donar 31,3 milions de dòlars a la Fundació Clinton, i ara també és actiu a Haití.

Redempció. Vol ajudar de debò, Clinton, o només vol facilitar tractes que li serveixin per a finançar la seva fundació? Clinton diu que, simplement,

té un deute pendent. Creu que com a president dels Estats Units va fer un mal significatiu a Haití. Per a assegurar als productors d'aliments dels EUA un avantatge competitiu, va donar suport a demandes que van acabar exterminant la producció agrícola haitiana. Haití es va trobar forçat a abaixar els aranzels d'importació i les indústries d'arròs i de sucre locals no van poder plantar cara als seus rivals, molt més poderosos.

Va haver-hi una època en què Haití produïa quatre cinques parts de la demanda d'arròs pròpia. Actualment, es basa en les importacions dels EUA per a satisfer més del 90% de la demanda. "Potser va anar bé a alguns dels meus agricultors d'Arkansas, però no ha funcionat. Va ser un error", va dir a la comissió de Relacions Exteriors del Senat el 2010. "Visc el dia a dia amb les conseqüències de la pèrdua de la capacitat de produir arròs per a alimentar-se a Haití per culpa del que jo vaig fer, jo i ningú més." Avui dia, viatja per tot el país amb un salvador nascut de nou. S'enorgulleix d'escoles com l'École Nationale de Tabarre, que va visitar al final del seu viatge. Gràcies a les donacions per a les seves obres de caritat, ara molts nens poden anar a escola.

Clinton visita una classe de primària en una parcel·la tancada coberta per un sostre de xapa. Es queda ben bocabadat quan el professor escriu un exercici a la pissarra: quatre terços més un terç. Com si mai de la vida no hagués vist fraccions, els saluda amb la mà. "És l'hora de les matemàtiques", els xiuxiueja.

Aleshores, l'intendent li llegeix la frase de dalt de la pissarra, al damunt del problema de matemàtiques. La frase és com una promesa: *L'argent fait riche, l'éducation fait seigneurs* ('els diners us faran rics, l'educació us farà senyors'). Clinton assenteix amb el cap i s'acomia dels nens. Pot anar-se'n amb la consciència neta.

Però abans de pujar de nou al 4x4 negre que hi ha aturat, com un tanc, al centre del pati de l'escola, no pot estar-se de formular una última pregunta sobre el problema de matemàtiques. Es tomba cap a l'assistent que té al costat: "I què, l'has entès?"

Marc Hujer
© Der Spiegel

Traducció de Paula Arnas Antolín